

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

INTRODUCERE ÎN SOCIOLOGIE

Curriculum pentru clasa a XI-a

Chișinău, 2015

Prezentul curriculum este aprobat la ședința Catedrei Sociologie a Facultății de Sociologie și Asistență Socială (Universitatea de Stat din Moldova) din data de 15 aprilie 2015, proces verbal nr.8.

Catedra Sociologie din cadrul Universității de Stat din Moldova este prima și unica catedră de profil din Republica Moldova, abilitată cu dreptul de a forma specialiști în domeniul sociologiei.

Autori:

Anastasia OCERETNÎL, doctor în sociologie, conferențiar universitar, Șef Catedră Sociologie (Universitatea de Stat din Moldova), coordonator.

Diana CHEIANU-ANDREI, doctor în sociologie, conferențiar universitar, Catedra Sociologie (Universitatea de Stat din Moldova).

Maia ȘEVCIUC, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Șef Catedră Științe ale Educației (Universitatea de Stat din Moldova).

Angela MUNTEAN, profesor de istorie și educație civică, grad didactic superior, director, Instituția Publică Liceul Teoretic „Universul”, mun. Chișinău.

Aliona CRISTEI, cercetător, Institutul de Politici Publice.

Recenzenți:

Gheorghe NEAGU, doctor în istorie, conferențiar universitar, prorector, Universitatea de Stat „Al.Russo”, Bălți.

Efrosinia HAHEU-MUNTEANU, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „I.Creangă”.

Tamara CRISTEI, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, profesor grad didactic superior, Liceul Academiei de Științe a Moldovei.

Pavel CERBUȘCA, doctor în istorie, profesor istorie și educație civică, Liceul Academiei de Științe a Moldovei.

PRELIMINARII

Includerea *Introducere în sociologie* ca disciplină de învățământ la nivel liceal își are justificarea în nevoia ca elevii să poată înțelege modul de organizare a vieții sociale, pentru ca să-și poată forma propriul sistem de valori prin cunoașterea și raportarea la valorile sociale; să înțeleagă organizarea și funcționarea societății; să internalizeze valorile democrației, fapt care le va permite o mai bună și responsabilă integrare socială. Prin studierea disciplinei *Introducere în Sociologie* elevii vor avea posibilitatea de a-și dezvolta spiritul de observație și interesul pentru cunoașterea obiectivă a realității sociale, să determine problemele sociale ale comunității în care trăiesc, vor putea să propună soluții la aceste probleme, își vor forma o atitudine sociologică în înțelegerea fenomenelor sociale.

Curriculumul liceal la disciplina opțională *Introducere în sociologie* este un document de tip reglator, care orientează și monitorizează proiectarea, organizarea și desfășurarea eficientă a procesului de învățământ la această disciplină, fiind un instrument de lucru pentru profesorii încadrați în procesul didactic. Acest curriculum comportă următoarele funcții:

- reprezintă actul normativ al procesului de predare - învățare - evaluare a sociologiei în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- asigură repere privind proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- reprezintă baza elaborării strategiei de evaluare la disciplină;
- orientează procesul educațional spre formare de competențe de cercetare și determinare a problemelor comunitare la elevi;
- asigură baza pentru elaborarea manualelor școlare, a ghidurilor metodologice, a testelor de evaluare.

Curriculumul are o destinație multiplă: profesori din instituțiile preuniversitare, specialiști principali la disciplină, autori de manuale și ghiduri metodice, elevi.

ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Profilul clasei	Nr. de ore
Disciplină opțională	Științe socio-umanistice	Profil umanist/real	15

I. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI

Sociologia este știința axată pe cercetarea societății din perspectiva organizării și funcționării acesteia. La treapta liceală, *Introducere în sociologie* se studiază, în calitate de disciplină opțională, în clasa a XI-a.

Valoarea formativă a disciplinei constă în:

- formarea unor competențe cognitive care vizează cunoașterea societății și a vieții sociale;
- formarea competențelor funcționale care reprezintă aplicarea cunoștințelor, abilităților și a deprinderilor în domeniul de activitate educațional și social;
- formarea unui sistem propriu de valori în concordanță cu valorile europene;
- formarea unui comportament social pro-activ, responsabil față de sine și față de membrii grupului din care face parte, ceea ce va contribui la adaptarea și integrarea socială a elevului la/în societatea în schimbare.

Curriculumul liceal la disciplina *Introducere în sociologie* propune un model de studiu modular, care contribuie la formarea la elevi a unei viziuni complexe despre organizarea vieții sociale și la formarea unei culturi sociale și a comportamentului social necesar manifestării cetățeniei active și responsabile. În acest context, se conturează următoarele principii care contribuie la eficientizarea demersului educațional la disciplina *Introducere în sociologie*:

1. **Principiul abordării modulare a disciplinei:** structurarea conținuturilor într-o viziune modulară, urmărindu-se dezvoltarea competențelor de investigare a vieții sociale.
2. **Principiul perspectivei integrării profesionale:** saturarea activităților educaționale cu situații de problemă, care contribuie la ghidarea elevilor în proiectarea carierei.
3. **Principiul centrării activității/demersului didactic pe elev:** adaptarea unui demers de învățare activă prin propunerea unor activități individuale sau în grup, în care elevii să-și dezvolte spiritul critic, independența de acțiune, originalitatea și creativitatea, realizând/desfășurând activitățile în ritmul propriu fiecăruia.
4. **Principiul funcționalității/utilității sociale a procesului didactic:** elaborarea unor situații de problemă, rezolvarea cărora contribuie la autoactualizare.
5. **Principiul lateralizării echilibrate a informației:** propunerea unui set de sarcini didactice pentru dezvoltarea echilibrată a emisferelor cerebrale (stângă și dreaptă).
6. **Principiul corelației interdisciplinare,** ce presupune abordarea unui demers didactic interdisciplinar cu istoria, literatura, educația civică etc., care motivează și condiționează caracterul sistemic al învățării.

Curriculumul liceal la disciplina *Introducere în sociologie* este conceput astfel încât să permită profesorului să orienteze elevii în cunoașterea societății și a vieții sociale prin utilizarea unor instrumente și tehnici sociologice specifice, dezvoltând, astfel, creativitatea și spiritul civic la elevi.

II. COMPETENȚE-CHEIE/TRANSVERSALE

Sistemul de competențe-cheie/transversale, stabilit pentru sistemul de învățământ din Republica Moldova, a fost definit pe baza competențelor-cheie determinate de Comisia Europeană și a profilului absolventului, după cum urmează:

1. Competențe de comunicare în limba română;
2. Competențe de comunicare în limba maternă;
3. Competențe de comunicare în limbi străine;
4. Competențe în matematică, științe și tehnologie;
5. Competențe digitale;
6. Competența de a învăța să înveți;
7. Competențe sociale și civice;
8. Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă;
9. Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

Disciplina *Introducere în sociologie* contribuie la formarea și consolidarea următoarelor competențe-cheie/transversale:

Competențe de comunicare în limba maternă/limba română

- Competențe de a comunica argumentat în limba maternă/limba de stat în situații reale de viață.
- Competențe de a comunica într-un limbaj științific coerent.
- Competențe de a comunica idei și de a concluziona pe baza unui text citit independent.

Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie

- Competențe de observare, de utilizare a instrumentelor sociologice de investigare și de descriere și explicare a vieții sociale.
- Competențe de utilizare a operațiilor matematice de bază, în vederea analizei datelor cercetărilor sociologice desfășurate în mod individual.
- Competențe de utilizare a diverselor forme de sistematizare și prezentare a informației.
- Competențe de a propune idei noi în domeniul științific.

Competența de învățare/de a învăța să înveți

- Competențe de a învăța din diferite surse bibliografice, în mod independent sau în echipă, și de a integra cunoștințele date în sistemul general de cunoștințe.
- Competențe de a acționa în vederea satisfacerii nevoii prin autoformare (stabilește scopuri și realizează planuri de învățare a unor abilități) și de autoafirmare prin cunoștințele posedate.
- Competențe de a-și proiecta activitatea, de a vedea rezultatul final, de a propune soluții de rezolvare a situațiilor-problemă sociale concrete.

Competențe sociale și civice

- Competențe de a acționa autonom și creativ în diferite situații.
- Competențe de a manifesta o poziție civică activă, solidaritate și coeziune socială pentru o societate non-discriminatorie.
- Competențe de a acționa în diferite situații de viață, în baza normelor și valorilor moral-spirituale.
- Competențe de valorizare a familiei, clasei, școlii, a relațiilor de prietenie.
- Competențe de a interacționa constructiv cu oamenii din jur, pe bază de colaborare.
- Competențe de a identifica apartenența sa națională, a-și valoriza propriul popor, țară, a respecta normele de comportament legate de simbolurile Republicii Moldova.

Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă

- Competențe de organizare a echipelor în proiectarea și desfășurarea unei cercetări cu scopul de a investiga o problemă socială a comunității.

Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale

- Competențe de a se orienta în valorile culturii naționale și ale culturilor altor etnii, în scopul aplicării lor creative și autorealizării personale.
- Competențe de toleranță în receptarea valorilor interculturale și respectarea principiului non-discriminării.

III. COMPETENȚE SPECIFICE LA DISCIPLINA INTRODUCERE ÎN SOCIOLOGIE

1. Competența de a cunoaște și utiliza adecvat conceptele de bază din domeniul sociologiei, cu referire la fenomenele și procesele sociale.
2. Competența de a diferenția problemele sociale de cele personale din perspectiva formulării unor soluții viabile.
3. Competența de a utiliza instrumentele de cercetare sociologică pentru analiza vieții sociale.
4. Competența de a organiza o echipă de cercetare și a coopera cu ceilalți în rezolvarea unor probleme în cadrul unei echipe de cercetare.
5. Competența de a aplica cunoștințele specifice sociologiei în rezolvarea unor situații-problemă, precum și în analiza posibilităților personale de dezvoltare.
6. Competența de a utiliza metode active (învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, simularea, jocul de roluri), care vor contribui la formarea capacității de comunicare, manifestarea spiritului critic, tolerant, exprimarea liberă și argumentată a propriei opinii.
7. Competența de a se implica personal în activități de sensibilizare a populației asupra unor probleme sociale concrete din comunitate.

IV. REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A UNITĂȚILOR DE CONȚINUT ȘI A UNITĂȚILOR DE TIMP

Număr de ordine	Unități de conținut	Număr de ore
1.	Sociologia – știință și profesie	1 oră
2.	Fenomene și procese sociale	1 oră
3.	Metode de cercetare sociologică	2 ore
4.	Individ, cultură, societate	2 ore
5.	Grup social	1 oră
6.	Relații sociale	1 oră
7.	Stratificare și mobilitate socială	1 oră
8.	Instituții sociale	2 ore
9.	Educația ca fenomen social	1 oră
10.	Timpul liber ca fenomen social	1 oră
11.	Controlul social și devianța	1 oră
12.	Schimbare socială și globalizare	1 oră

V. SUBCOMPETENȚE, UNITĂȚI DE CONȚINUT, ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI EVALUARE

Subcompetențe	Unitate de conținut	Activități de învățare și evaluare
<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea specificului sociologiei ca știință. - Determinarea necesității sociologiei pentru buna organizare a vieții sociale. - Aprecierea funcțiilor sociologiei. - Caracterizarea obiectului și a domeniilor de cercetare a sociologiei. - Distingerea principalelor etape de evoluție a sociologiei. 	1. SOCIOLOGIA – ȘTIINȚĂ ȘI PROFESIE <ul style="list-style-type: none"> • Sociologia ca știință. • Problematika și obiectul de studiu a sociologiei. • Funcțiile și necesitatea studierii sociologiei. • Principalele etape de dezvoltare a sociologiei și clasicii domeniului. • Dezvoltarea sociologiei în Republica Moldova. 	Lecturi suplimentare (Bulgaru M. <i>Sociologie</i> . Vol.1, pag. 12-22) . Brainstorming. Expoziție de postere. Discuție cu invitați din cadrul instituțiilor de cercetare.
<ul style="list-style-type: none"> - Definirea fenomenului social. - Stabilirea specificului proceselor sociale. - Evidențierea tipurilor de procese sociale. - Determinarea particularităților de definire a problemei sociale. - Caracterizarea problemelor sociale caracteristice Republicii Moldova. 	2. FENOMENE ȘI PROCESE SOCIALE <ul style="list-style-type: none"> • Specificul fenomenelor și proceselor sociale. • Tipuri de procese sociale. • Identificarea problemelor sociale. • Probleme ale societății moldovenești (sărăcie, corupție, discriminare, migrație etc.). 	Lucru în grup. Dezbatere asupra problemelor din comunitate.

<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea varietății metodelor de cercetare sociologică. - Determinarea avantajelor și dezavantajelor utilizării diverselor metode sociologice. - Explicarea modului de proiectare a unei cercetări sociologice. - Cunoașterea regulilor de structurare a instrumentelor de cercetare. - Aplicarea instrumentelor în studierea unor probleme sociale. - Aprecierea rolului studiilor sociologice pentru promovarea și dezvoltarea unei societăți democratice. 	<p>3. METODE DE CERCETARE SOCIOLOGICĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ancheta: specificul și utilitatea metodei. Sondajul de opinie. Elaborarea chestionarului: structură și reguli de structurare. Culegerea și prezentarea datelor. • Interviu: specific și utilitate. Reguli de elaborare și aplicare a ghidului de interviu. Culegerea și prezentarea datelor. • Focus grupul: contexte de utilizare și utilitatea metodei. Tipuri de focus grup. Specificul focus grupului cu tineri și copii. Culegerea și prezentarea datelor. • Observația: specific și utilitate. Desfășurarea observației. 	<p>Brainstorming. Elaborarea de instrumente de cercetare (chestionar, ghid de interviu, ghid de moderare, fișă de observare). Simulări a aplicării instrumentelor de cercetare elaborate. Proiect de grup în vederea investigării unei probleme comunitare. Prezentarea proiectului de cercetare.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea specificului evoluției de la individ la personalitate. - Argumentarea impactului agenților asupra socializării. - Caracterizarea elementelor culturii. - Analiza caracteristicilor subculturii de tineret. - Aprecierea unității și variabilității culturii în perioada de tranziție. - Relevarea modului de organizare și funcționare a societății contemporane. - Determinarea rolurilor și a statutului în cadrul unei structuri. 	<p>4. INDIVID, CULTURĂ, SOCIETATE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personalitatea umană: definiție și structură. Trecerea de la individ la personalitate. • Procesul de socializare – proces de formare a personalității. Agenții socializatori: familia, grupurile-perechi, școala, mijloacele de comunicare în masă. • Cultura ca fenomen social de bază. Elementele culturii: valori, simboluri, norme, moravuri, limbaj etc. Diversitatea culturală. Subcultura de tineret: caracteristici de constituire și funcționare. • Societatea: organizare și funcționare. Structura socială. Elemente ale structurii (status și rol). 	<p>Joc de rol. Postere. Dezbateri. Lecturi suplimentare (Goodman N. <i>Introducere în sociologie</i>. p.48-65). Lucru în grup. Vizionarea unor fragmente de film.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Distingerea grupului social de mulțime. - Identificarea tipurilor de grupuri sociale în funcție de diverse criterii. - Compararea grupului de referință cu grupul de apartenență. - Identificarea factorilor formării grupului mic. - Evaluarea specificului grupurilor de vârstă. 	<p>5. GRUP SOCIAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conceptul de grup social. • Particularitățile grupului social. • Tipologia grupurilor sociale (grupuri primare și secundare, interne și externe, mari și mici, grupul de referință și grupul de apartenență, grupurile de vârstă). • Structura grupului mic. • Sociometria – metodă sociologică de studiere a relațiilor interpersonale în grupul mic. 	<p>Analiza materialului teoretic prin tehnicile „Mozaic” și „Sinelg”.</p> <p>Demonstrarea importanței grupului social prin tehnica „6 de ce?”.</p> <p>Eseu.</p> <p>Realizarea unui test sociometric în cadrul grupului.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea importanței relațiilor sociale la nivel individual și de grup. - Descrierea diferitor tipuri de relații sociale și a particularităților acestora. - Caracterizarea relațiilor dintre etniile din Republica Moldova. - Identificarea unor prejudecăți și stereotipuri despre diferite etnii. - Determinarea importanței relațiilor sociale. 	<p>6. RELAȚII SOCIALE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Necesitatea de a relaționa și gradul de sociabilitate. • Tipurile de relații sociale din perspectiva coeziunii sociale: unire, cooperare, separare, concurență. • Relații interindividuale și caracteristicile acestora. • Relațiile între grupuri și particularitățile acestora. • Relațiile interetnice. • Prejudecățile și discriminarea între etnii. Sursele prejudecăților. 	<p>Exerciții.</p> <p>Proiecte de grup.</p> <p>Excursie la Biroul Relații Interetnice din Republica Moldova.</p> <p>Joc de rol.</p> <p>Analiza diferitor tipuri de relații sociale.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea inegalităților naturale și a inegalităților sociale. - Caracterizarea principalelor instituții care intervin în stratificarea socială. - Determinarea gradului de inegalitate din Republica Moldova. - Identificarea mecanismelor de mobilitate socială. 	<p>7. STRATIFICARE ȘI MOBILITATE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Repere pentru studiul stratificării și mobilității sociale. • Elemente componente ale structurii sociale: comunități, clase, straturi, categorii și grupuri sociale. • Poziție socială și șanse de mobilitate socială. • Aspecte ale evoluției structurilor sociale în Republica Moldova. 	<p>Lecturi suplimentare (Goodman N. <i>Introducere în sociologie</i>. p.179-184).</p> <p>.Aplicații.</p> <p>Studiu de caz.</p> <p>Barometrul de Opinie Publică.</p> <p>Vizite de studiu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea rolului instituțiilor sociale în societatea contemporană. - Determinarea deosebirilor dintre instituțiile sociale și 	<p>8. INSTITUȚII SOCIALE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definiția și tipurile de instituții sociale. Necesitatea instituțiilor sociale. • Statul în societatea 	<p>Comentarea textelor.</p> <p>Aplicații.</p> <p>Dezbatere asupra relevanței implicării tinerilor în acțiuni sociale.</p>

<p>organizații.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilustrarea rolului societății civile în statul contemporan. - Elucidarea responsabilității și implicării civice în actul de guvernare a statului. - Identificarea relațiilor de putere a liderilor politici asupra evoluției societății. - Explicarea necesității religiosului în societatea contemporană. - Compararea diferitor obiceiuri în diferite societăți. - Relevarea propriei percepții asupra bolii. - Stabilirea rolului dezvoltării tehnologiilor moderne asupra sănătății sociale. - Identificarea particularităților de organizare a familiei. 	<p>contemporană: statul și relația de putere; societatea civilă.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regimuri și partide politice: sistemul politic și elementele sale, partidele și liderii politici. • Religia și Biserica: evoluția sentimentului religios, teorii sociologice referitor la religie, obiceiurile în sărbătorile religioase. • Medicina și influența socialului asupra sănătății. • Familia ca instituție socială. 	<p>Studii de caz. Excursii la instituții.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Determinarea educației ca fenomen de socializare și integrare socială. - Explicarea esenței educației în formarea profesională personală. - Explorarea modalităților și cerințelor de angajare în câmpul muncii. - Exemplificarea rolului învățământului în cariera profesională. - Identificarea raporturilor de interdeterminare reciprocă între școală și societate. - Dezvoltarea calităților personale în direcția formării comportamentului civic activ. 	<p>9. EDUCAȚIA CA FENOMEN SOCIAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Educația ca fenomen social. • Tipuri și forme ale educației. • Școala și integrarea profesională: învățământ și societate; căutarea unui loc de muncă; ocuparea și integrarea socio-profesională. • Raportul dintre școală și societate. 	<p>Dezbateri. Joc de rol. Discuție cu invitați de la Centre de Ghidare în Carieră. Rebus.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Diferențierea timpului liber de alte tipuri de timp. - Explicarea factorilor care au influențat instituționalizarea timpului liber. - Analiza activităților de timp liber în diferite etape istorice. - Evaluarea activităților de timp liber ale tinerilor. - Determinarea specificului de 	<p>10. TIMPUL LIBER CA FENOMEN SOCIAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Repere în diferențierea muncii plătite, muncii neplătite, îngrijirii personale și a timpului liber. • Factorii care au determinat instituționalizarea timpului liber: forma de organizare social-economică, diviziunea muncii, cultura 	<p>Lucru în grup asupra stabilirii unui orar de activități de timp liber. Studii de caz asupra organizării eficiente/ineficiente a timpului liber. Dezbateri asupra relevanței voluntariatului în afirmarea socială a tinerilor. Analiza datelor cercetărilor</p>

<p>organizare a unui orar al activităților de timp liber.</p>	<p>de masă etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Activități de timp liber și organizarea timpului liber în societatea contemporană: voluntariat, divertisment, activități sportive, activități artistice, hobby-uri, utilizarea computerului, lectura și mass media etc. 	<p>sociologice referitor la activitățile de timp liber.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Explicarea tipurilor de comportament deviant. - Compararea formelor și stilurilor de control social. - Identificarea cauzelor devianței. - Determinarea riscurilor devianței și a delincvenței pentru societate. - Analiza tipurilor de devianță. - Relevarea consecințelor în urma comiterii de către copil a unui act delincvent. 	<p>11. CONTROLUL SOCIAL ȘI DEVIANȚA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Controlul social și ordinea normativă. • Forme și stiluri de control social. • Factori etiologici ai devianței. • Devianță și delincvență. • Tipurile devianței. • Devianța școlară. • Delincvența juvenilă. 	<p>Prezentarea datelor statistice cu privire la devianță și delincvență în Republica Moldova și în alte țări. Expoziție de postere. Studii de caz privind delincvența juvenilă. Dezbateri.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Descrierea procesului de schimbare socială. - Analiza surselor de schimbare socială. - Evaluarea acțiunii umane individuale și colective ca sursă a schimbării sociale. - Explicarea esenței procesului de globalizare. - Analiza riscurilor globalizării. 	<p>12. SCHIMBARE SOCIALĂ ȘI GLOBALIZARE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Schimbarea socială și caracteristicile acesteia. • Sursele schimbării sociale: mediul înconjurător, populația, tehnologiile, inovațiile culturale. • Acțiunea umană în calitate de factor al schimbării sociale. • Procesul de globalizare și schimbările în plan politic, economic, tehnic, sociocultural. • Riscurile globalizării: polarizarea socială, încălzirea globală, poluarea, accidentele nucleare. 	<p>Lecturi suplimentare (Goodman N. <i>Introducere în sociologie</i>. p.448-454). Exerciții. Proiecte de grup. Studii de caz.</p>

VI. STRATEGII DIDACTICE

Curriculumul liceal la disciplina *Introducere în sociologie* orientează proiectarea, organizarea și desfășurarea demersului educațional în contextul unei pedagogii axate pe competențe. O astfel de abordare prevede proiectarea demersului didactic la sociologie în vederea formării unor competențe la elevi care să asigure integrarea/acomodarea elevilor la condițiile sociale, mereu în schimbare ale vieții contemporane.

Ca individ, elevul își dezvoltă caracteristicile personale, formându-și o imagine adecvată despre sine însuși, asumându-și responsabilități, cooperând cu ceilalți și stabilindu-și obiective personale ținând cont de reguli, de interesele grupului și ale societății.

Reușita disciplinei depinde de conlucrarea eficientă a participanților (profesor - elev-persoană resursă), de flexibilitatea cu care profesorul va selecta activitățile corespunzătoare grupului de elevi, precum și de ajustarea la realitățile din comunitate (oraș, sat). În calitate de persoană-resursă, pot fi invitați diverși actori sociali: profesori universitari, cercetători din instituțiile de cercetare academică și non-academică, experți din organizații internaționale, persoane publice și interesate de rezultatele cercetărilor sociologice. Aceștia vor oferi elevilor posibilitatea de a adresa întrebări și a primi răspunsuri. Persoanele-resursă constituie veriga de legătură între cunoștințele teoretice și viața reală. Ele pot informa elevii despre relevanța cercetărilor sociologice pentru buna organizare a societății și rezolvarea problemelor sociale concrete la nivel comunitar.

Profesorul poate alege locația desfășurării orelor la discreția sa, acestea pot fi săli de clasă, săli de calculatoare, săli de conferință etc. În procesul de predare-învățare, profesorul poate utiliza un spectru larg de tehnici de predare-învățare-evaluare: interviul, jurnalul de călătorie, excursia, posterul, jocul de rol, chestionarul. Profesorii sunt încurajați să utilizeze TIC, acestea constituind o sursă importantă și actuală de informare: secvențe de spoturi publicitare, imagini, fotografii, fragmente din filme etc. Elevii vor fi încurajați să elaboreze diverse proiecte, scheme, machete, postere, care vor permite dezvoltarea lor creativă.

Demersul educațional trebuie să fie orientat spre formarea de competențe cu caracter de integrare, ceea ce presupune un grad înalt de transdisciplinaritate, de extindere a activităților în comunitate, de simulare a situațiilor concrete etc. Demersul didactic este axat pe noile accente, bazate pe învățarea prin descoperire, simulare, analiza critică a diverselor studii de caz, situații concrete, dezbateri, jocuri de rol, realizarea de proiecte etc. Profesorii trebuie să selecteze metodele adecvate de predare-învățare, în dependență de mai mulți factori (particularitățile individuale ale elevilor, preferințele lor de învățare, condițiile școlii și ale clasei, relațiile școlii cu alți actori comunitari etc.). Profesorii vor orienta demersul de predare-învățare al elevilor în perspectiva înțelegerii conexiunilor între: a învăța să știi/să cunoști, a învăța să faci, a învăța să muncești cu ceilalți, a învăța să fii, a învăța să te transformi pe tine și să schimbi societatea. Toate strategiile didactice de predare-învățare sunt eficiente în măsura în care contribuie la dezvoltarea gândirii critice, a capacităților de cercetare, analiză a problemelor concrete și de formulare a unor recomandări privind îmbunătățirea situațiilor.

În predarea disciplinei *Introducere în sociologie*, la nivel liceal, pot fi încadrați absolvenți ai specialității Sociologie (pre-Bologna și post-Bologna) și cei ai programelor de master elaborate și aplicate de Catedra Sociologie, dat fiind realizarea Modulului Psiho-pedagogic pe parcursul studiilor. În același timp, profesorii încadrați în procesul de predare a disciplinei date pot solicita formare continuă în domeniul Sociologiei în cadrul Universității de Stat din Moldova.

VII. STRATEGII DE EVALUARE

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Prin intermediul evaluării profesorul poate cunoaște progresul înregistrat de elevi sub mai multe aspecte: cunoștințe acumulate, capacități dezvoltate, atitudini și conduite formate, precum și factorii care au contribuit la formarea lor.

Identificarea nivelului de dezvoltare a competențelor elevilor la un moment dat permite adaptarea unor decizii de corectare, reglare și îmbunătățire a activităților de predare și învățare. Evaluarea realizată în predarea și învățarea disciplinei *Introducerii în sociologie* este o acțiune complexă, care vizează toată gama modificărilor de comportament la care sunt supuși elevii, conform obiectivelor specifice:

- *cunoștințe acumulate*: concepte, fenomene, procese, principii, legi, etc.;

- *capacități intelectuale*: definire, clasificare, raționare, argumentare, interpretare, gândire divergentă, creativitate;
- *capacitatea de utilizare a cunoștințelor*: priceperi, deprinderi, tehnici de acțiune etc.;
- *trăsături de personalitate*: atitudini, opinii, conduite, decizii, comportamente.

Evaluarea trebuie să se realizeze în mod preponderent ca evaluare continuă, formativă. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, recomandăm utilizarea unor forme și instrumente complementare, cum sunt: proiectul de cercetare, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor. Pentru a urmări calitatea practică a demersului instructiv-educativ întreprins, se recomandă profesorului să urmeze următorii indicatori în cadrul activităților didactice la compartimentul evaluare:

- realizarea evaluării formative;
- raportul dintre conținutul evaluării și conținutul învățării;
- raportarea aprecierii la obiective;
- raportarea aprecierii la posibilitățile fiecărui elev, rezultatele sale anterioare și la rezultatele celorlalți elevi;
- încurajează autoaprecierea și aprecierea reciprocă a elevilor;
- raportul dintre notare și norma docimologică;
- motivarea notei.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Albușescu I., Albușescu M. *Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane. Elemente de didactică aplicată*. Iași, Editura Polirom, 2000.
2. Bîrnaz N. *Formarea competențelor la elevi – imperativul învățământului de calitate*. În: *Calitatea educației: teorii, principii, realizări*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale, 30–31 octombrie 2008, Partea I, Chișinău: IȘE, (CEP USM), p. 103–107.
3. Bernaz N., Dandara O. *Posibilități de diferențiere și individualizare a învățământului. Sarcini didactice*. Supliment al revistei Didactica Pro..., 2002, nr. 6, p. 68.
4. Bulgaru M. *Sociologie*. Chișinău: CEP USM, 2003.
5. Bulzan C. *Sociologia. Știință și disciplină de învățământ*. București: All Educațional, 2008.
6. Cartaleanu T., Cosovan O., Goraș-Postică V. și alții. *Formare de competențe prin strategii didactice interactive*. Chișinău: CE Pro Didactica, 2008.
7. Dării L., Dandara O., Bernaz N. [et.al.] *Pedagogie: Suport de curs*. Chișinău: CEP USM, 2011.
8. Goodman N. *Introducere în sociologie*. București: Lider, 1992.
9. Guțu V. *Cadrul de referință al Curriculumului Național. Ghid de implementare a curriculumului modernizat în învățământul liceal*. Chișinău, Editura Știința, 2007.
10. Guțu V., Chicu V., Dandara O. și alții. *Psihopedagogia centrată pe copil*. Chișinău: CEP USM, 2008.
11. Ionescu M., Chiș V. *Strategii de predare și învățare*. București, Editura Științifică, 1992.
12. Minder M. *Didactica funcțională*. Chișinău, Editura Cartier, 2003.
13. Păun E. *Sociopedagogie școlară*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1982.
14. Piaget J. *Psihologia inteligenței* (trad.). Chișinău, Editura Știința, 1985.
15. Șevciuc M. *Educația centrată pe cel ce învață. Ghid metodologic*. Chișinău, CEP USM, 2009.
16. Zamfir C., Chelcea S. *Sociologie. Manual pentru clasa a XI-a*. București, Editura Economică-Preuniversitaria, 2001.
17. Кравченко А. *Введение в социологию Учебное пособие для 10-11 классов общеобразовательных учреждений*. Москва, Просвещение, 1997.